

Splatnost ceny díla

Primárně je pro posouzení okamžiku splatnosti ceny díla rozhodující ujednání smluvních stran ve smlouvě o dílo. Autonomie vůle stran není v zásadě zákonem omezena, pokud nebudeme uvažovat obecné požadavky souladu jednání smluvních stran s dobrými mravy a zásadami poctivého obchodního styku. Ve smlouvách o dílo, zejména v těch případech, kdy se jedná o složitější díla, jejichž zhotovení vyžaduje delší časové období, jsou proto obvyklá ujednání o postupném placení ceny za dílo, např. v závislosti na dokončování jednotlivých etap díla, popř. provádění určitých prací.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Odo 980/2005, ze dne 28.2.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce S., k. s., zastoupenému advokátem proti žalovanému P., s.r.o., zastoupenému advokátem, o zaplacení částky 602 772,86 Kč s přísl., vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 43 Cm 6/2001, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 29. března 2005 č.j. 1 Cmo 200/2004-94, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. března 2005, č. j. 1 Cmo 200/2004-94 a rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 19. března 2004 č. j. 43 Cm 6/2001 - 72 ve výroku II. co do části, v níž byla zamítnuta žaloba o zaplacení částky 87 436,30 Kč a v souvisejícím výroku IV., kterým bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení, se zrušují a věc se vrací v tomto rozsahu soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Vrchní soud v Praze shora označeným rozsudkem potvrdil rozsudek ze dne 19. března 2004 č. j. 43 Cm 6/2001 - 72, jímž Krajský soud v Plzni uložil v I. výroku rozsudku žalovanému povinnost zaplatit žalobci Kč 2 564,40 do tří dnů od právní moci rozhodnutí, zamítl ve II. výroku rozsudku žalobu o zaplacení částky 87 436,30 Kč, částky 22 214,- Kč a částky 4 800,- Kč, třetím výrokem řízení ve zbytku zastavil a rozhodl o náhradě nákladů řízení.

Podle obsahu spisu se žalobce domáhal, aby mu žalovaný uhradil smluvní pokuty za opožděné úhrady faktur č. 3497 ze dne 14. 4. 1997 na Kč 2 091 000,- (smluvní pokuta ve výši 87 436,30 Kč), č. 6497 ze dne 26. 6. 1997 na Kč 1 009 726,60 (smluvní pokuta ve výši 22 214,- Kč) a faktury č. 9697 ze dne 8. 10. 1997 na Kč 2 183 710,40 (částka faktury zahrnovala i pozastávku na odstranění vad plnění ve výši 160 000 Kč a částka smluvní pokuty činila 4 800,- Kč). Výše uvedenými fakturami provedl žalobce vyúčtování prací podle smlouvy o dílo uzavřené mezi žalobcem a žalovaným dne 27. 5. 1996, jejímž předmětem bylo zpracování projektu a zajištění stavebního povolení a provedení oprav a rekonstrukce objektu p. č. 71 v K. 71/9. Součástí smlouvy byl čl. VI., který upravoval způsob placení a platební podmínky. Podle jeho bodu 3 mělo být průběžné financování díla prováděno tak, že desátý den každého měsíce byl zhotovitel povinen na podkladě provedených prací a zakoupených materiálů předložit objednateli návrh faktury včetně DPH. Objednatel byl povinen předloženou fakturu do 5 dnů zkontrolovat, podepsat a do 15 dnů uhradit. Pokud by došlo k nejasnostem nebo rozporům o vyfakturované částce, měl objednatel uhradit jen tu částku, která není sporná a zbylou měl po dodatečné kontrole zahrnout do následující faktury, pokud byly sporné otázky vyřešeny. Pokud jde o jednotlivé faktury, zjistil soud prvního stupně, že faktura č. 3497 se týkala prací realizovaných v měsíci březnu 1997. V daném případě nebyla podle žalobce platba na základě předmětné faktury sporná a žalovaný fakturu uhradil postupně k datu 28. 4. 1997, 16. 6. 1997 a 30. 10. 1997, aniž by uplatnil postup, který byl mezi smluvními stranami sjednán pro případ nejasností a rozporů. Žalobce proto uplatnil smluvní pokutu, která byla ve výše uvedené smlouvě sjednána v čl. XIII ve výši 0,1% z dlužné částky za každý den prodlení. Mezi účastníky nebylo pochyb o fakturované částce ani o obsahu faktury (práce provedené za měsíc březen 1997 podle specifikace přiložené k faktuře). Žalovaný poukázal na nesplnění podmínek uvedených v čl. VI bod 3 smlouvy a na chybné datum splatnosti faktury (10. 4. 1997), které předcházelo den vystavení faktury. Fakturou č. 6497 provedl žalobce vyúčtování víceprací ve smyslu přílohy č. 1, 2, 3 a 4 dodatku č. 4 smlouvy o dílo. Tato faktura byla žalovaným zaplacená dne 25.7. 1997. Fakturou č. 9697 provedl žalobce vyúčtování prací podle čl. V smlouvy (doúčtování základní smlouvy), na účet žalobce bylo dne 3. 11. 1997 připsáno Kč 854 798,60 a dne 1. 7. 1997 Kč 160 000,-. Rovněž v těchto případech vyúčtoval žalobce smluvní pokutu podle čl. XIII smlouvy. Podle právního názoru soudu prvního stupně nebylo ohledně faktury č. 3497 postupováno podle smlouvy o dílo, kdy čl. VI bod 3 umožňoval žalovanému uhradit pouze tu částku, která nebyla sporná. Soud prvního stupně se neztotožnil s tvrzením žalobce, že v daném případě je nutno počítat

lhůtu splatnosti patnácti dnů dnem předání díla, ke kterému došlo dne 5. 5. 1997. Dále konstatoval, že se jednalo o dílčí fakturu a mělo být postupováno ve smyslu dohody v čl. VI bod 3 smlouvy o díl a ustanovení § 548 odst. 1 obchodního zákoníku lze aplikovat v případě, neurčí-li smlouva jinak. Ujednání smluvních stran v čl. VI bod 3 smlouvy o dílo umožňovalo žalovanému uhradit pouze tu částku, která není sporná, taková úhrada však neznamená, že by se tím automaticky nahradil postup dohodnutý smluvními stranami v citovaném článku. Ohledně faktury č. 6497 dohody strany odlišný režim financování, avšak nebyla dohodnuta lhůta splatnosti. Je proto třeba vycházet z okamžiku, kdy byl povinný o plnění doručení faktury požádán. Žalobce však neprokázal, že faktura byla žalovanému doručena dne 26. 6. 1997. Soud proto vyšel z toho, že nejdříve byl žalovaný o úhradu požádán dnem, kdy mu došla žaloba (15. 11. 2000). Pokud jde o zaplacení smluvní pokuty Kč 4 800,- (faktura č. 9697), nepodařilo se žalobci prokázat, kdy odstranil vady, a vzniklo mu tak právo na zaplacení pozastávky. Soud proto dospěl k názoru, že žaloba je důvodná pouze pro Kč 2 564,40, když žalovaný nezpochybnil, že faktura č. 9697 byla splatná 30. 10. 1997 a smluvní pokuta za 3 dny prodlení s neuhrazením částky 864 798,60 Kč činí 2 564,40 Kč.

Rozsudek soudu prvního stupně napadl žalobce odvoláním, jehož předmětem učinil pouze výrok II citovaného rozsudku, a to jen ohledně částky 87 436,30 Kč. Odvolací soud se proto zabýval jen tímto výrokem, ve zbylé části výroku II a ve výroci I a III zůstal rozsudek soudu prvního stupně nedotčen. Odvolací soud vyšel ohledně přezkoumávaného výroku ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně a ztotožnil se s jeho právními závěry. Podle názoru odvolacího soudu se v případě faktury č. 3497 jednalo o dílčí fakturaci za práce provedené zhotovitelem v březnu 1997. Odvolací soud dále konstatoval, že v předmětné faktuře je nesprávně uvedeno datum splatnosti a chybí podpis žalobce. Ztotožnil se s závěrem soudu prvního stupně, že splatnost dílčí faktury nelze opírat o datum podpisu protokolu o předání a převzetí díla, nýbrž je nutno řídit se dohodou účastníků obsaženou v čl. VI bodu 3 smlouvy o dílo.

Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním, jehož důvodnost spatřuje v nesprávné aplikaci hmotného práva. Dovolatel zdůrazňuje, že pro využití postupu uvedeného v čl. VI bod 3 smlouvy o dílo bylo nutné, aby nastala sporná situace spočívající v nejasnostech nebo rozporech o vyfakturované částce. V předmětném řízení bylo oběma soudy postaveno na jisto, že vyfakturovaná částka nebyla žalovaným nikterak rozporována, a nebyl proto důvod k aplikaci postupu řešícímu spornou fakturaci. Dovolatel upozorňuje, že nijak nerozporovaným dílčím plněním faktury žalovaný jednak uznal závazek v celém rozsahu, jednak se ocitl v prodlení s těmi částmi fakturované částky, které neuhradil ve lhůtě splatnosti. Dovojuje, že dlužník částečnou včasnou úhradou faktury uznal svůj závazek ve smyslu § 407 odst. 3 obchodního zákoníku a plnil závazek již splatný, nejednalo se tedy o plnění předčasné a zbývající plnění bylo poskytnuto již v prodlení dlužníka. Dovolatel navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. března 2005, č. j. 1 Cmo 200/2004-94 a vrátil věc k dalšímu řízení odvolacímu soudu.

Žalovaný ve svém vyjádření k dovolání žalobce odkázal na svá podání učiněná v průběhu řízení před soudy prvního a druhého stupně. Přípustnost dovolání spatřuje jen v důvodech upravených v ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., ale chápe je jen jako pokus o procesní prodloužení sporu, a navrhuje proto, aby dovolací soud dovolání v dané věci nepřipustil a přiznal žalované straně náhradu nákladů řízení.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu, ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou, nejprve zkoumal, zda je tento mimořádný opravný prostředek přípustný.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu je dovolání přípustné za podmínek uvedených v § 237 odst. 1 písm. b) a písm. c) o. s. ř.

Podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil. O takový případ se v dané věci nejedná.

Podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je dovolání přípustné proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu za podmínky, že dovolání není přípustné podle písmena b) tohoto ustanovení a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo

dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem. Závěr o tom, zda dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam, dovolací soud činí předběžně; zvláštní rozhodnutí o tom nevydává. Dospěje-li ke kladnému závěru, jde o přípustné dovolání a dovolací soud bez dalšího přezkoumá napadený rozsudek a rozhodne o něm meritorně.

Přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé zásadní právní význam skutečně má.

V daném případě spatřuje Nejvyšší soud zásadní právní význam napadeného rozsudku odvolacího soudu v tom, že odvolací soud posoudil splatnost peněžitého závazku objednatele vyjádřeného v předmětné faktuře v rozporu s hmotným právem. Dovolání je tudíž přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Projednávané věci se týká úprava uvedená v § 548 odst. 1 obč. zák., podle něhož je objednatel povinen zaplatit zhotoviteli cenu v době sjednané ve smlouvě. Uvedené ustanovení je velmi obecné a má dispozitivní povahu. Vyplývá z něho, že primárně je pro posouzení okamžiku splatnosti ceny díla rozhodující ujednání smluvních stran ve smlouvě o dílo. Autonomie vůle stran není v zásadě zákonem omezena, pokud nebudeme uvažovat obecné požadavky souladu jednání smluvních stran s dobrými mravy a zásadami poctivého obchodního styku. Ve smlouvách o dílo, zejména v těch případech, kdy se jedná o složitější díla, jejichž zhotovení vyžaduje delší časové období, jsou proto obvyklá ujednání o postupném placení ceny za dílo, např. v závislosti na dokončování jednotlivých etap díla, popř. provádění určitých prací. Takovou povahu mělo i ujednání smluvních stran ve sporném případě. Článek VI bod 3 smlouvy o dílo upravoval pravidla pro postupné placení ceny a připouštěl dvě možnosti postupu: po předložení faktury zhotovitele, která znamenala výzvu zhotovitele k placení, měl objednatel buď fakturovanou částku zaplatit do 15 dnů po provedené kontrole fakturovaných údajů (v případě, že faktura nevykazovala věcné nesprávnosti) nebo měl uhradit jen částky nesporné a vstoupit do jednání se zhotovitelem o ty položky faktury, které byly nejasné nebo sporné.

Ze skutkových zjištění soudu prvního stupně vyplynulo, že v případě faktury č. 3497 šlo o postupné placení ceny za plnění, která předcházela okamžiku předání a převzetí díla. Mezi smluvními stranami nebylo sporu o výši fakturované částky ani o povaze a rozsahu poskytnutého plnění. Nebylo proto nutno realizovat postup smluvený pro nejasnosti a rozpory, nýbrž objednatel měl fakturovanou částku zaplatit do 15 dnů po provedené kontrole. Jestliže tak neučinil, dostal se s platbou do prodlení a zhotovitel po právu uplatnil sjednanou smluvní pokutu. Pokud se tedy odvolací soud ztotožnil s právním názorem soudu prvního stupně a rozhodl, že žalobci nevzniklo právo na smluvní pokutu, protože nebyly naplněny podmínky splatnosti faktury dohodnuté ve smlouvě o dílo, postupoval v rozporu s ust. § 548 odst. 1 obchodního zákoníku a v rozporu s pravidly obsaženými na základě zákonné dispozice v čl. VI bodě 3 smlouvy o dílo.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první o. s. ř.), napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř.). Jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.). Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud (soud prvního stupně) závazný (§ 243d odst. 1, část první věty za středníkem, o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nezbytná cesta](#)
- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)

- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)